

A B C D E F G H I J K
L M N O P Q R S T U V
W X Y Z

A

ADSL (*Asymmetric Digital Subscriber Line*) – To je nova tehnologija prenosa podataka putem standardne telefonske linije, mnogo brža od standardne telefonske konekcije (dial up). Asimetrična jer je brzina prenosa podataka prema korisniku (download) mnogo veća od brzine kojom se podaci prenose od korisnika prema mreži (upload). Teoretski, ADSL može ponuditi download brzinom 9 Mbps, a upload brzinom od 640 Kbps.

ASCII (*American Standard Code for Information Interchange*) – Američki standardni kod za razmenu informacija kojim su definisani kodovi velikih i malih slova engleskog alfabeta (AaBbCc...), brojevi (123456...) i specijalni karakteri (\$#&*?%...), korišćenjem 7-bitne kombinacije binarnih brojeva (to je niz od sedam nula i jedinica, npr. 0010110). To je osnova za kodovanje jednostavnih tekstualnih sadržaja. Da bi se omogućilo kodovanje i više karaktera (npr. matematičkih simbola i posebnih znaka), dodaje se osmi bit, pa se tabela sa 128 proširuje na ukupno 256 karaktera. Postoje različiti standardi ovih 256 karaktera, a jedan od najčešćih u upotrebi na Internetu je ISO Latin 1 (ISO 8859-1).

ATTACHMENT (eng. *to attach* = prikačiti, pridružiti) – Dokument bilo kog tipa koji se šalje zajedno sa e-mail-om.

B

BACKUP (engl. *backup* = rezervna kopija, podrška) – Kopiranje podataka na drugi medijum (disketa, CD, DVD, drugi hard disk i sl), kako bi se u slučaju oštećenja ili gubitka ipak sačuvali originalni podaci.

BANDWIDTH (engl. *bandwidth* = širina propusnog opsega) – U komunikacijama se ovaj termin odnosi na razliku između najviše i najniže frekvencije koja se može prenositi jednim prenosnim putem i izražava se u Hz, KHz ili MHz. U mrežnom smislu to je transmisioni kapacitet komunikacionog kanala i njime se izražava količina podataka, mereno u bitovima, koja se može preneti u jedinici vremena (bps – bit u sekundi). Jednostavna je analogija sa vodovodnim cevima, gde veća cev može propustiti više vode, za isto vreme, nego manja. Isto tako, velika širina opsega omogućava bržu transmisiju ili veći obim transmisije.

BANNER – Vrsta reklame na Web stranici, najčešće u formi animacije, grafike i teksta, koja vodi na Web prezentaciju oglašavača.

Bcc (*Blind Carbon Copy*) – Polje za pravljenje kopije e-mail poruke koja se šalje primaocu originala i još nekom drugom primaocu. Od CC (*Carbon Copy*) razlikuje se po tome što u ovom slučaju primalac originala ne vidi da li je (i kome) poslata kopija poruke. Primalac blind carbon copy vidi kome je upućena originalna poruka.

BINARY (engl. *binary* = binarni) – Brojni sistem u kojem su moguće samo dve vrednosti. One se najčešće označavaju jedinicom (1) i nulom (0). U računarima se koristi binarno kodiranje, pri čemu procesor obrađuje istovremeno 8, 16 ili 32 binarne cifre. Znaci, koji se unose sa tastature i vide se na ekranu, kodovani su kombinacijom 8 binarnih cifara. Kodna kombinacija slova A je 01000001, slova B je 01000010 itd.

BIT (engl. *Binary digIT* = binarna cifra) – Skraćenica za binarnu cifru; To je najmanja jedinica informacije koju kompjuter može da čuva. U tekstu se označava malim latiničnim slovom b. Vrednost bita je 1 (jedan) ili 0 (nula). Bandwidth, koji označava količinu podataka koja se može poslati putem Internet veze obično se meri u bitovima po sekundi (bps). Kodna kombinacija od osam bitova zove se bajt (byte) i označava se velikim latiničnim slovom B. Veće jedinice su kilobit (Kb) i megabit (Mb).

BROWSER (*Internet Browser, pretraživač, čitač*) – Softverska aplikacija za pretraživanje Web-a ili "surfovanje", odnosno za prikaz multimedijalnih Web stranica, naziva se browser (npr. *Microsoft Internet Explorer, Netscape Navigator, Mozilla Firefox* i dr). On prihvata HTML ili XML kodove sa web strane, izvršava ugrađene skripte i programe i prikazuje tekst, muziku, video i linkove na druge strane.

BYTE – Količina memorijskog prostora iskorišćena za čuvanje jednog karaktera, koga obično čini niz od 8 bita. Bajt je ujedno i osnovna jedinica računarske memorije. Označava se velikim latiničnim slovom B. Jednim bajtom se obično predstavlja jedan karakter (broj, slovo, znak). To je mala jedinica, pa se u praksi upotrebljavaju i kilobajt (1KB = 1.024 bajtova), megabajt (1MB = 1.048.576 bajtova), gigabajt (1GB = 1.073.741.824 bajtova). Primera radi, bajt kojim je prikazano veliko latinično slovo A je 01000001, B je 01000010 itd.

C

CACHE (cache memory) – Deo kompjuterske memorije u kojem je neki podatak privremeno pohranjen, što omogućava da se datom podatku mnogo brže pristupi. Npr. u cache memoriji browser-a koji koristite nalaze se sačuvani podaci sa Web stranica koje ste nedavno posetili; Stoga se one učitavaju dosta brže kad se ponovo posete, jer se učitavaju iz cache memorije a ne sa Web stranice gde se inače nalaze.

Cc (Carbon Copy) – Slanje kopije mail-a drugoj osobi (osobama), pri čemu i primalac originala, kao i primalac/-oci kopije vide kome je sve mail upućen.

CARTRIDGE – Uređaj za pohranu ili zaštitu konstruisan od kućišta (npr. plastičnog ili metalnog oklopa) oko osetljivih elemenata (npr. filma, mastila ili magnetnog diska); Deo mašine ili uređaj koji se može lako ukloniti i zameniti kada se istroši ili je prazan (npr. cartridge – kutija sa mastilom za Ink Jet štampač).

CASE SENSITIVE – Razlikovanje veličine slova, tj. "osetljivost" na velika i mala slova. Ako je napisana reč, npr. lozinka (password) "case sensitive", ona se mora napisati u određenom obliku (u kom je napisana -prvi put), da bi je kompjuter ponovo prepoznao. Razlog tome je što su u računaru velika i mala slova kodovana posebnim kombinacijama.

Većina adresa Web stranica nisu case sensitive, dok lozinke jesu. Zato, ako vam je lozinka npr. CASE SENSITIVE, vaš računar je neće prepoznati ukoliko je napišete koristeći samo mala slova (case sensitive, ili bilo koju drugu kombinaciju: CaSe SeNsItIvE, caSE SENSitive i sl).

CD-ROM (Compact Disc – Read Only Memory) – 1) CD je polikarbonatni disk sa jednim ili više metalnih slojeva, namenjen za skladištenje podataka.

2) Format koje je prvobitno bio namenjen smeštanje audio podataka u digitalnom obliku. Takođe, CD-ovi se koriste i za skladištenje drugačijih informacija; Informacije sa CD-a „čita“ CD player ili CD-ROM drive.

CD-ROM DRIVE – Danas deo svakog računarskog sastava; Mehanički deo kompjutera koji "čita" podatke sa CD-ova.

CHAT (engl. chat = brbljanje, ćaskanje, čavrljanje) – Komunikacija u realnom vremenu (online) između dva ili više korisnika preko Internet-a. Obavlja se kucanjem poruka preko tastature i omogućuje istovremeno primanje i slanje poruka između korisnika u mreži.

CLUSTER (engl. cluster = gomila, hrpa, grozd) – Grupa sektora na disku koja se tretira kao jedna jedinica.

CODEC (COmpressor/DECompressor) – Codec je tehnologija kompresije i dekompresije podataka.

COMPRESSION (engl. compression = sabijanje, zbijanje) – Sažimanje. Postupak privremenog smanjivanja veličine fajla promenom kodiranja podataka, da bi se uštedeo prostor za smeštanje ili vreme prenosa. Npr. većina tekstualnih fajlova se može kompresovanjem smanjiti na oko 50% svoje normalne veličine, dok se slike mogu kompresovati na oko 10% od njihove originalne veličine.

COOKIE (engl. *cookie* = kolačić) – Skup informacija koje Web sajt server daje browser-u (i pohranjuje na vaš hard disk) kada se sajt poseti prvi put i omogućava Web sajtu koji ste posetili da vas prepozna kada ga posetite sledeći put. Oni mogu biti korisni (npr. pamte vaš username i password za login; ako Web stranica ima verzije na nekoliko jezika, cookie može učiniti da vaša sledeća poseta bude na onom jeziku koji ste prethodni put izabrali itd). Međutim, njihovo delovanje može i smetati (neki pretraživači kao npr. google, pamte koje kategorije sajtova češće posećujete i na osnovu toga vam određuju rezultate pretraživanja. Dakle, na različitim računarima google će prikazati različite rezultate pretraživanja po istom parametru). Takođe, informacije koje cookie pamti o korisniku snimaju se i na udaljeni server i mogu biti predmet zloupotrebe.

ccTLD (*Country Code Top Level Domains*) – Nacionalni domeni najvišeg ranga. Dodelom rukovodi internacionalna organizacija za standardizaciju.

CPU (*Central Processing Unit*) – Centralna procesorska jedinica; Često se naziva i samo „procesor“; Deo računara koji obrađuje sve informacije – izvršava aritmetičke i logičke operacije, dekodira i izvršava instrukcije, prima naredbe i obrađuje ih u skladu sa programskim uputstvima, i potom prosleđuje drugim delovima računarskog sastava.

D

DATABASE (engl. *database* = baza podataka) – 1) Velika kolekcija podataka organizovana radi brzih pretraživanja ili preuzimanja podataka.

2) Program za upravljanje podacima koji se može koristiti radi smeštanja, preuzimanja ili sortiranja informacija. Neki programi ovog tipa su Lotus Approach, Microsoft Access, Filemaker i dBASE.

DEFAULT – Podrazumevan set instrukcija koje kompjuter uvek koristi dok mu korisnik ne da drugačije instrukcije. Npr, podrazumevani tip slova u tekstualnom procesoru je Times Roman, a korisnik može da naloži računaru da koristi neki drugi tip slova;

DESKTOP (engl. *desktop* = površina stola) – 1) Stoni računar. Računar koji je takvih dimenzija da stoji na stolu, nasuprot laptopu koji je prenosiv računar.

2) Kompletan ekran računara, koji predstavlja radnu površinu. Sadrži ikone (sličice) koje označavaju fajlove, foldere (fascikle), programe i druge podatke. Raspored ikona na desktopu se može uređivati prema sopstvenom nahođenju.

DISKETA (*diskette, floppy disk*) – Flopi disk. Prenosivi magnetni disk za skladištenje i prenos podataka iz jednog računara u drugi. Na 3,5 inčne diskete (koje su još uvek u upotrebi) može se snimiti do 1,44Mb podataka.

DNS (*Domain Name Server, Domain Name System*) – Ova skraćunica se odnosi na dva pojma:

1) DNS = Domain name system. Uz pomoć ovog sistema URL-ovi se prevode u numeričke adrese. Izvorno, sve adrese su numeričke, međutim, radi lakšeg pamćenja, najčešće se koriste adrese sastavljene od brojeva i slova, odnosno reči.

2) . DNS = Domain name server. Web server koji vrši prevođenje adresa sa interneta u brojeve (tj. IP adrese).

DOMEN (engl. *domain* = domen, oblast) – Internet domeni su sastavni deo URL-a. Oni npr. ukazuju na kategoriju ili geografsku oblast kojoj Internet adresa korisnika pripada.

Postoji nekoliko osnovnih domena:

.com - namenjen je za poslovnu upotrebu (www.google.com)

.net - najčešći domen za servere, tj. pružaoce Internet usluga, ali isto tako i za poslovnu namenu, s obzirom na prezauzetost .com domena (www.teol.net)

.org - domen rezervisan za udruženja i organizacije (www.wvi.org)

.edu - obrazovne institucije koriste se najčešće ovim domenom (www.harvard.edu)

.mil - namenjen je vojnim ustanovama i institucijama (www.darpa.mil)

.gov - domen za vlade i vladine institucije (www.rzii.sr.gov.yu)

.int - domen za organizacije i institucije od međunarodnog značaja (www.ohr.int)

.yu, .ru - nacionalni domeni (www.yu; www.weblist.ru).

DOWNLOAD (engl. *download* = preuzimanje, prihvatanje podataka) – Transfer podataka sa nekog udaljenog računara na lokalni računar (suprotno od upload – kada se sa lokalnog računara podaci prenose na udaljeni server). Taj postupak se primjenjuje npr. kada sa Interneta preuzimate besplatne programe.

DPI (*Dots per inch*) – broj tačaka po inču. Mera rezolucije izlaznog uređaja (štampača, skenera i monitora), brojem tačaka koje se mogu adresirati ili ispisati tim uređajem. Što je veći broj tačaka po inču, to je rezolucija veća; Npr. 600 dpi bi značilo $600 \times 600 = 360000$ tačaka po kvadratnom inču.

DVD (*Digital Versatile Disk, Digital Video Disc*) – Optički medijum za skladištenje podataka koji ima veći kapacitet (4,7GB) od CD-a.

E

E-MAIL (engl. *mail* = pošta) – Elektronska pošta je jedan od najraširenijih vidova komunikacije posredstvom Interneta. Pored velike brzine prenosa, jedna od najvažnijih prednosti ove vrste komunikacije je mogućnost razmene svih vrsta datoteka u elektronskom formatu.

F

FAQ (*Frequently Asked Questions* = najčešće postavljana pitanja) – FAQ su deo sadržaja web stranice koji daju odgovore na uobičajena pitanja o nekoj temi. FAQ je najčešće koncipiran u vidu pitanja i odgovora na ta pitanja.

FIREWALL (engl. *fire* = vatra; *wall* = zid) – Posebno napravljena softverska i/ili hardverska prepreka koja se postavlja između lokalne mreže i Interneta sa namenom da zaštiti manju mrežu od upada „neautorizovanih korisnika“. Provereni podaci prolaze kroz ovaj „vatreni zid“ u lokalnu mrežu, a sve ostale podatke „zid“ ne porpušta.

FLASH MEMORY – Mala štampana ploča koja drži veliku količinu podataka u memoriji. Fleš memorija se upotrebljava u PDA i laptopovima jer je mala i drži podatke kada se računar isključuje.

FLOPPY – Prenosni magnetni disk na kome se pamte podaci i programi, poznat po kolokvijalnom nazivu "disketa". Flopiji su od fleksibilne plastike. Starije diskete bile su od 5,25 inča i fleksibilnije, dok su sadašnje diskete od 3,5 inča i imaju čvrsti zaštitni omotač. Diskete polako izlaze iz upotrebe.

FONT – Kompletan set tipa karaktera određenog stila i veličine.

FOLDER (engl. *folder* = fascikla) – Virtuelna fascikla koja sadrži dokumente i služi za organizovanje podataka.

FTP (*File Transfer Protocol*) – File Transfer Protocol je protokol za prenos datoteka između lokalnog i udaljenog računara, preko Interneta.

G

GIF (*Graphics Intherchange Format*) – Format koji se koristi za prikazivanje bitmap slika na Web stranicama. Zove se gif prema ekstenziji fajla koja je ".gif". Gif grafički format može imati najviše 256 boja, ima izvrsnu kompresiju i od njega se mogu praviti animacije, nazvane po njemu Gif animacije.

GIGABYTE (GB) – 1024 megabajta.

H

HARDWARE – Čine ga fizičke komponente kompjuterskog sistema.

HOME PAGE (engl. *home* = kuća, dom; *page* = strana) – Prva, glavna ili ulazna strana Web sajta, ona koja se otvori kada u pretraživaču izaberete adresu. Na toj strani se uobičajeno nalazi i sadržaj celog sajta, kao i linkovi na druge strane.

HOST (engl. *host* = domaćin) – Svaki računar u mreži koji obezbeđuje podatke i pruža usluge drugim računarima u mreži. Najčešće jedan računar ima na sebi više host programa. Npr. preko jednog host raču, pri čemu su to, softverski gledano, dva host softvera.

HTML (*HyperText Markup Language*) – HTML, odnosno HyperText Markup Language koristi se za pravljenje hypertext-a. Pored osnovnih tekstualnih postavki i veza, HTML dokument može da sadrži i druge objekte, npr. slike.

HTTP (*HyperText Transfer Protocol*) – *HyperText Transfer Protocol* omogućuje razmenu *hypertext-a* putem mreže (Interneta). Dokument pisan *hypertext-om* sadrži reči, fraze, slike ili objekte koji imaju veze (engl. *link-ove*) prema drugim dokumentima. *Hypertext* je i osnov za pretraživanje ogromne količine svakojakih informacija koje se nalaze na Internetu.

I

IP (*Internet Protocol*) – Internet protokol je skup pravila kojima se uređuje prenos podataka i paketa na Internetu.

IP ADRESS – Tridesetdvobitna adresa koja se dodeljuje svakom računaru na Internetu. Sastoji se od 4 broja, između 0 i 255, koji su odvojeni tačkom (npr. 165.55.24.2).

ISDN (*Integrated Services Digital Network*) - Tehnologija koja omogućava prenos više podataka preko postojećih telefonskih linija, brzinom do 128.000 bita u sekundi (128 Kbps), ali su u praksi najčešće brzine 56 Kbps ili 64 Kbps.

J

JAVA – Programski jezik koji može da se upotrebi za kreiranje animacija i interaktivnih celina na Web stranama. Java programi su uvršćeni u HTML dokumente. Java programski jezik razvila je firma "Sun Microsystems".

JPEG (*Joint Photographic Experts Group*) – Grafički format za kompresovane slike (ekstenzija .jpg i .jpeg), pri čemu je gubitak kvaliteta minimalan. Takođe, označava i grupu koja je razvila ovaj format.

K

KILOBYTE (KB) – 1024 bajta. Jedinica mere za veličinu kompjuterskih fajlova.

L

LAN (*Local Area Network*) – Lokalna računarska mreža koja podrazumeva grupu računara koji su međusobno povezani i najčešće su blizu (npr. u istoj zgradi). U LAN-u može postojati server koji kontroliše periferije (štampače najčešće) i koje drugi računari-klijenti koriste.

LAP TOP – Mali, prenosivi računar koji se može sklopiti. Manj verzija prenosivog računara zove se i notebook (engl. *notebook* = sveska), koji je veličine sveske i težine oko 3 kg.

LINK (engl. *link* = veza, alka) – Veza (referenca) do određenog Internet resursa (Web strana, datoteka i sl) preko URL-a. Klik na link vodi na odredište navedeno pomoću URL-a. Linkovi su obično podvučene reči druge boje.

LINUX – Besplatna verzija operativnog sistema UNIX-a sa tzv. otvorenim kodom. Ovaj operativni sistem stvorio je Linus Torvalds i radi na mnogim različitim hardverskim platformama uključujući Intel, Sparc, PowerPC i Alpha procesore. Za Linux su napisane stotine aplikacionih programa, neki od njih preko GNU projekta. Linux i alati Linuxa se mogu preuzeti sa Interneta besplatno, ili naručiti kao deo koji se distribuira na CD-ROM-u.

LOG IN - Pristupanje računarskom sistemu, obično unošenjem korisničkog imena i lozinke na terminalu.

M

MEGABYTE (MB) – 1024 kilobajta, odnosno 1048576 bajtova. Jedinica mere memorije računara.

MODEM - Periferni uređaj za međusobno povezivanje računara radi razmene podataka putem telefonske linije. Modem vrši modulaciju digitalnih podataka sa izlaza računara u analogni signal, koga dalje prosleđuje telefonskom linijom. Na mestu prijema modem vrši demodulaciju analognog signala u digitalni, koji je razumljiv računaru. Naziv modem označava proces modulacije/demodulacije. Modemi se koriste za primopredaju poruka elektronske pošte, povezivanje na diskusione grupe i za pretraživanje Interneta. Postoje interni (ugrađuju se u računar) i eksterni (priključuju se spolja na računar).

N

NEWSGROUP – Poseban Internet servis koji predstavlja diskusioni forum na Internetu, na kome je korisnik u mogućnosti da iznese svoje mišljenje, pročita i komentariše mišljenja drugih ljudi o određenoj temi.

NETIQUETTE – Bon-ton, odnosno pravila lepog ponašanja na Internetu.

NNTP (*Network News Transfer Protocol*) – Network News Transfer Protocol je protokol za razmenu vesti. Moguće je i slanje Usenet članaka iz tematskih diskusija unutar pojedinih (virtuelnih) konferencija.

O

OFF-LINE – Izvan mreže. Način rada s podacima ili datotekama kada se sve potrebne datoteke učitavaju ili kopiraju s izvora direktno dostupnog korisniku, dakle korisnik nije povezan sa drugim računarima.

ONLINE – Način rada s podacima ili datotekama kada se korisnik stalno nalazi povezan s udaljenim računarom ili računarima.

OPEN SOURCE SOFTWARE – Aplikacije čiji je programski kod dostupan korisnicima i oni ga mogu menjati, kreirati nove verzije i sl. Ovaj kod je dostupan u različitim varijantama i može se menjati i unapređivati pod različitim uslovima u zavisnosti od licence.

OPERATIVNI SISTEM – Softverski program koji upravlja radom računara, odnosno služi za kontrolu, upravljanje i izvršavanje svih aplikacija na računaru.

P

PIXEL (eng. *picture element = element slike*) – Najmanja jedinica digitalne slike korišćena ili načinjena određenim uređajem. Uobičajeno je da ekrani danas imaju od 640 (horizontalno) x 480 (vertikalno), pa do 1600 x 1200 piksela. Jedan piksel može biti predstavljen sa 2, 4, 8, 16 ili 24 bitova, pa od toga zavisi i koliko boja može biti prikazano (crno-belo, 16 boja, 256 boja, 65.356 boja ili preko 16 miliona boja).

POP3 (*Post Office Protocol 3*) – Standardizovana metoda (protokol) za primanje elektronske pošte (e-maila).

PORTAL – „Ulazna vrata“. Portal je obično početno mesto od koga se započinje krstarenje Internet-om. Portali nude mnogo mogućnosti i usluga kao npr. katalog drugih sajtova, pretraživače, nude e-mail usluge i sl. Drugačije rečeno to je polazna tačka u oblasti interesovanja prema drugim odredištima zajednice, a sačinjen je od skupa integrisanih servisa dizajniranih sa svrhom da korisniku omoguće lakše služenje Internet-om.

Q

QWERTY KEYBOARD (eng. *keyboard = tastatura*) – Standardna tastatura. Naziv joj potiče od prvih 6 slova u prvom redu, gledano sa leve strane.

R

RAM (*Random Access Memory*) – tip memorije u kojoj se privremeno skladište podaci.

ROUTER – Hardverska ili softverska jedinica sa posebnom namenom da poveže dve ili više mreža (računarske mreže, delove mreža ili lokalnu mrežu sa Internet servis provajderom).

S

SMTP (*Simple Mail Transport Protocol*) – Protokol za slanje elektronske pošte. Karakteristična je mogućnost slanja pošte na jednu ili više adresa istovremeno.

SOFTWARE – Software se u načelu može klasifikovati u dve kategorije: sistemski software i aplikativni software. Sistemski software obuhvata programe koji upravljaju računarom (operativni sistem, kompajleri itd), dok aplikativni sadrži programe koji se koriste za podršku poslovnim funkcijama (rad sa tekstom, tabelama, slikama, bazama podataka).

SPAM – Neželjeni e-mail. Poruka koja se šalje elektronskom poštom na više adresa, bez saglasnosti primalaca. Najčešće su to reklame proizvoda, igre na sreću, „lančana pisma“ i sl.

T

TCP/IP (*Transmission Control Protocol/Internet Protocol*) – Akronim koji objedinjuje paket protokola, a na kome se zasniva Internet. Da biste mogli pristupiti Internetu, vaš računar mora imati TCP/IP. Dakle, TCP/IP je protokol koji na Internetu definiše prenos informacija od računara do računara i od mreže do mreže. Sastoji se od dve komponente, Internet Protocol (IP) i Transmission Control Protocol (TCP). IP stavlja informaciju u softverski paket koji može putovati mrežom. Sve dok oba računara u vezi razumeju IP, mogu međusobno slati i primati IP softverske pakete. TCP radi s IP kao garant da je informacija korektno prenet preko Interneta i uredno raspakovana na prijemnoj strani. Ako dođe do oštećenja i gubljenja delova IP softverskog paketa, TCP zahteva da oštećeni i izgubljeni delovi budu ponovo poslani do cilja.

THUMBNAIL – Prikaz slike malom sličicom niske rezolucije.

TELNET (*Telnet Protocol*) – Omogućava registrovanje na udaljenom računaru i izvršavanje odgovarajućih komandi na njemu.

TERABYTE – 1024 gigabajta (1024 gigabyte) odnosno 1,099,511,627,776 byte-a.

U

UNIX – operativni sistem, razvijen 1969. godine u "Bell Labs". To je prvi operativni sistem napisan u C programskom jeziku, te se može instalirati na svakom računaru koji ima C kompajler. Postoji nekoliko besplatnih (ili gotovo besplatnih) verzija ovog operativnog sistema, uključujući tu i popularni Linux. UNIX se veoma često koristi u serverima na Internetu.

UPGRADE – Dopuna programu, odnosno dodatak postojećem software-u.

UPLOAD – Prenos datoteke iz računara korisnika u drugi računarski sistem. Suprotan proces zove se download (preuzimanje podataka).

URL (*Uniform Resource Locator*) – URL određuje jedinstvenu Internet adresu datoteke koja se nalazi na računaru povezanom na Internet. Svaka datoteka na Internetu ima jedinstven URL, odnosno adresu. URL se piše u sledećem formatu:

protokol://računar/putanja/ime_datoteke

<http://www.preduzetnik.info/narudzbenica.doc>

Protokol: http

Ime matičnog računara: www

Ime osnovnog nivoa domena: preduzetnik

Ime završnog nivoa domena: info

Ime datoteke: narudzbenica.doc

USB (*Universal Serial Bus*) – Standard za povezivanje perifernih računarskih uređaja na računar (npr. digitalnog fotoaparata, štampača, telekomunikacijske opreme itd).

V

VIRUS - Destruktivni računarski program koji se neprimetno instalira u računar, sam se multiplicira i inficira druge programe ili diskove. Može se dobiti putem e-mila-a, sa Interneta ili drugih već zaraženih računara i sl. Može imati više namena: «krađu» podataka iz računara i prosleđivanje drugim korisnicima, onesposobljavanje rada računara itd. Neki virusi mogu jedno vreme biti potpuno neaktivni, očekujući neku akciju ili datum kada će preći u destruktivnu fazu. Dobra zaštita od virusa je kontrola svih ulaznih podataka nekim od antivirusnih programa koje svakodnevno treba ažurirati (update-ovati).

VPN (Virtual Private Network) – Privatna mreža u okviru javne mreže. Tipičan primer je mreža jedne poslovne organizacije koja ima kancelarije u dva udaljena mesta. Tada se formira preko Interneta virtuelna privatna mreža (VPN) uz odgovarajuće mehanizme zaštite od neželjenih posetilaca.

W

WEB SITE – Skup web stranica, koje su međusobno povezane i nalaze se na jednom web server-u. Prva strana web site-a zove se home page.

WEB STRANICA (Web Page) – Web stranica predstavlja hypertext postavljen na Internet, odnosno Web, i tako učinjen dostupnim za pregledanje drugim licima, predstavlja takozvanu Web stranicu. Web se trenutno sastoji iz nekoliko milijardi Web stranica, od kojih je više od 3 milijarde prijavljeno na najpopularniji pretraživač (engl. *search engine*) www.google.com. Web stranicama možete pristupiti na nekoliko načina:

- upisivanjem Internet adrese u odgovarajući prostor u Internet *browser*-u (npr. www.preduzetnik.info),
- korišćenjem veza (*link-ova*) na već otvorenim stranicama sa *hypertext*-om,
- korišćenjem pretraživača, tj. unošenjem ključnih reči (engl. *keywords*) da bi se dobila Web stranica (u *hypertext*-u) koja sadrži veze (*link-ove*) do traženog pojma (npr. "Preduzetnik" u pretraživaču Google),
- kretanjem po direktorijumu teme koji je povezan sa organizovanom kolekcijom (drugih) Web stranica.

Prve Web stranice sa neograničenim pristupom pojavljuju se 1993. godine.

X

XML – XML je standard razvijen u WWW Konzorcijumu (W3C), telu koje određuje opšti smer kojim se web razvija. XML definiše otvoreni, fleksibilni standard za opisivanje, pohranjivanje, objavljivanje i razmenu bilo koje vrste informacija. Poslovni podaci izraženi XML-om oslobođeni su ograničenja privatnih formata i biće razumljivi zauvek, dugo nakon što zastare računarskii sastavi na kojima su nastali i sastavi za rad s bazama podataka gde su bili pohranjeni. XML-om se mogu opisati i izraziti najrazličitije vrste podataka; tako, na primjer, postoje XML standardi dokumenata (DTD – Document Type Definition) za finansijske podatke, bibliografiju itd.

Z

ZIP – Jedan od najpoznatijih programa za kompresiju datoteka (fajlova). Za rad sa datotekama najčešće se koristi program WinZip.